

A

1 2 3 1

—
v.

1963

FOTO
N. R.

1
CATECHESIS RELIGIO-
NIS CHRISTIANAE.
CATECHISMUS ...

LÖCSE, 1651, BREVER.
SZK I. 847. 83p.

Lh: MTAK - RM I. 8° 260.

Handwritten text on a small label, possibly a number '4'.

RMr. O.
260.

RM I. 8° 260

Catechesis religionis Christianae. - Cate-
chismus az az: A' keresztényi vallásnak
és hitnek rövid kérdésekben és feleletek-
ben foglaltatott ... summája.
Lőcse 1651. Brever L. 83 p. 13 cm.
Teljes pld. régi fb.k.
SzK I. 847.

RMr. O.
260.

8.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

CATECHESIS
RELIGIONIS
CHRISTIA.

NÆ,

Compendiosè propo-
sita, & sacrarum literarum
testimoniis confir-
mata.

*Ex ore infantium & lactentium
disposuisti laudem, Psal. 8. v. 3.
Matth. 21. v. 16.*

LEUTSCHOVIAE,

Typis LAURENTII BREVERI,
M. D. C. LI.

CATECHISMVS

az az:

A' KERESTYENI
VALLASNAK
ES HITNEK

RÖVID KERDESEKben és
FELELETEKben foglaltatott, s' Sz.
Írásbéli bizonyságokkal meg-
erősítetett summája, a-
vagy veleje.

*A' még szólni nem tudó és tsets szo-
pó gyermetskének szájából ren-
delted Seghez Sinni a' te dissire-
tedet. Psal. VIII. v. III. Matth.
XXI. v. XVI.*

L Ö C S E N.

BREVER LÖRINTZ által,
1651. esztendőben.

LIBRI SACRÆ SCRIPTURÆ
ra numero sexaginta sex.

LIBRI VETERIS LIBRI NOVI T.

Testamenti 39.

Quinque libri Mosis.

Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium.

Duodecim libri historici.

Josue unus, Judicum unus, Ruth unus, duo Samuelis, duo Regum, duo Chronicorum, Esdræ unus, Nehemiæ unus, Estheræ unus.

Quinque libri poetici.

Job, Psalmi, Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum.

Septemdecim libri prophetici.

Esaias, Jeremiæ prophetia & Threni, Ezechiel, Daniel, Hoseas, Joël, Amos, Obadias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Haggæus, Zacharias, Malachias.

septem & viginti.

Quatuor Evangelia.

Matthæi, Marci, Lucæ, Johannis.

Acta Apostolorum.

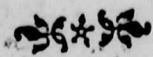
Quatuordecim Epistola Pauli Apostoli.

Ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos.

Septem Epistola Catholica.

Jacobi una, duæ Petri, tres Johannis, Judæ una.

Liber Propheticus.
 Apocalypsis Johannis.

CATE-

A' SZ. IRASNAK KÖNYVEI

szám-szerént 66-tak.

AZ Ó TESTAMENTUMI könyvek 39 cek.

A' Moses 5. könyvei.

A' Teremtésről, a' Kijövetelről, a' Levitai ceremóniákról, a' Népnek meg-számláltatásáról, és a' Törvénynek megkettőztetéséről.

12. Historias könyvek.

Josujé 1. Biráké 1. Ruthé 1. Samuelé 2. a' Királyoké 2. Chronica könyvei 2. Esdrásé 1. Nehemiásé 1. Estheré 1.

5 Versekre iratok könyvek.
 Job, Soltárok, Példabeszédek, a' Prédikátor, az Enekeknek Eneke.

A' Propheták könyvei 17.

Esaiás, Jeremiás próféta és Siralma, Ezechiel. Daniel, Hoseas, Joel, Amos, Obadias, Jonas, Mikeás, Nahum, Habakuk, Sophonias, Haggæus, Zachariás, Malachiás.

AZ ÚJ TESTAMENTUMI könyvek 27 tek.

4. Evangeliumok.

Sz. Máthéjé, Sz. Márké, Sz. Lukátsé, és Sz. Jánosé.

Az Apostolok Tselekedeti.

A' Sz. Pál Apostolnak

14. Levelei.

A' Romabéliekhez, a' Corinthusbéliekhez két, a' Galatabéliekhez, az Ephesusbéliekhez, a' Philippi városbéliekhez a' Colossábéliekhez, a' Thessalonicabéliekhez kettő, a' Timotheushoz kettő, a' Titushoz, a' Philemonhoz, a' Sidókhöz.

Hét közönséges levelek.

A' Sz. Jakabé 1. a' Sz. Péteré 2. a' Sz. Jánosé 3. a' Judásé 1.

Prophetai könyv.

Sz. János jelenése.

A 3

AZ

CATECHISMI SACRI

Scopus & Partes.

1. *Qua est unica tua consolatio in vita
& in morte?*

Quod animo pariter & corpore, sive
vivam, sive moriar, fidissimi Domini & Ser-
vatoris mei Jesu Christi sum proprius, qui
me ab omnipotestate diaboli liberavit, méque
ita conservat, ut omnia saluti meae servire o-
porteat.

*Rom. 14. 8. Sive vivamus, sive moriamur, Domini
sumus. I. Pet. 1. 19. Redempti estis pretioso
sanguine Christi. Rom. 8. 18. Novimus, iis qui
diligunt Deum, omnia simul adjumento esse
ad bonum.*

2. *Quot sunt tibi scitu necessaria ut ista con-
solatione fruens, beatè vivas &
moriaris?*

Tria: Primum, quanta sit miseriae
meae magnitudo. Secundum: quo pacto ab

AZ

KERESZTYENI HIT- REVALORÖVIDTA- NITASNAK

Czéllya és Részei.

1. *Mitoda tenéked egyetlen egy vigasztalta-
tásod életedben és halálodban?*

Ez, hogy mind testestől lekeestől, akar él-
lyek, akar hallyak, az én hűséges Uramnak és
meg-váltó Jesus Christusomnak tulajdona-
vagyok, ki engemet az ördögnek minden ha-
talmábó meg-szabadított, és még most-is úgy
tart, hogy mindenek az én üdvösségemre szol-
gálynak.

*Rom. 14. 8. Akar éllyünk akar halljunk de az Uréi
vagyunk. I. Pet. 1. 19. Meg-váltattatok a' Chri-
stusnak drágalatos vérével. Rom. 8. 28. Tud-
gyuk hogy azoknak a' kik az Istent szeretik
mindenek javokra vadnak.*

2. *Hány dolgokat kell tenéked tudnod, hogy ez
vigasztalással élvén, boldognul lehessen
életed és halálod?*

Hármat: Elsőt, melly nagy legyen az én
nyavalyáságom. Másodikat: mimodon szá-

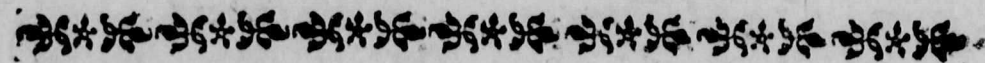
A 4

badulj

8 CATECHISMUS.

ab omni miseria liberer. Tertium: quam gratiam Deo pro ea liberatione debeam.

Matt. 11. 28. 29. Venite ad me omnes, qui fatigati estis & onerati, & ego refocillabo vos. Tolle jugum meum super vos, & discite à me, quod mitis sim, & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris.

PRIMA PARS.

de
Miseriâ hominis.

3. *Unde tuam miseriam agnoscis?*
Ex lege Dei.

Rom. 3. 20. Per legem est agnitio peccati.

4. *Quid à nobis postulat lex Dei?*

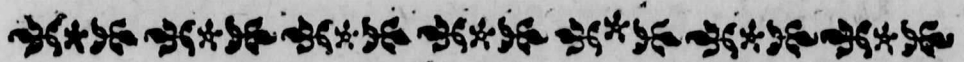
Id nos docet Christus summam, *Matt. 22.*

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totâ animâ tuâ, ex totâ cogitatione tuâ, & ex omnibus viribus tuis. Istud est primum & maximum mandatum.

CATECHISMUS.

9 badulhassak-meg minden nyavalyáságomból. Harmadikat: minéműhalá-adással tartozzam az Istennek ezért a' meg-szabadításért.

Matt. 11. 28. 29. Jöjjetek én hozzám minnyájan a' kik meg fáradtatok és én meg-nyugotlak titeket. Vegyétek fel az én igámat, és tanuljátok én tőlem, hogy én szelid vagyok, és alázatos szívű, és nyugodalmat találtok a' ti lelkeiteknek.

ELSŐ RESZ.

AZ

Embernek nyavalyáságos
vóltárol.

3. *Honnan isméred a' te nyavalyáságodat?*
Az Istennek Törvényéből.

Ró. 3. 20. A' bűnek ismérte a' törvény által vagyó.

4. *Mit kíván mi tőlünk az Istennek Törvénye?*

Meg-tanít minket arra Christus Urunk egy summában Sz. Máthénak 22. részében.

Szereffed a' te Uradat Istenedet, tellyes szivedből, tellyes lelkedből, tellyes gondolatidból, és minden erődből: ez az első és a' leg nagyobb

A 5

paran-

10 CATECHISMUS.
datum. Secundum autem simile
est huic: Diliges proximum tuum
sicut teipsum. Ab istis duobus man-
datis tota Lex & Prophetæ pen-
dent.

5. Num hæc omnia perfecte servare
potes?

Minimè: natura enim propensus sum ad o-
rdium Dei & proximi.

Eph. 2. 3. Natura eram filii iræ.

6. Unde existit hæc natura humana
pravitas?

Ex lapsu Adami & Evæ; ita ut omnes in
peccato concipiamur & nascamur.

Rom. 5. 12. Per unum hominem peccatum in mun-
dum introiit. *Pf. 51. 7.* En in iniquitate forma-
tus sum, & in peccato fovit me mater mea.

7. Num Deus peccatum dimittit im-
punitum?

Nequaquam: Imò verò justissimo iudicio
præsentibus & æternis suppliciis punit.

Deus.

CATECHISMUS: II
parantsolat. A' második pedig ha-
sonlatos ehez: Szeressed a' te feleba-
rátodat mint tennen magadat. E'
kéu parantsolatoktól függenek
mind a' Törvény s' mind a' Prophé-
ták.

5. Megtarthatod-e tökéletesen mindezeket?

Semmiképpen nem: mert természet- sze-
rént hajlandó vagyok az Istennek és felebará-
tomnak gyűlölésére.

Eph. 2. 3: Természet- szerént haragnak fiai valánk.

6. Honnan vagon vallyon az emberi termé-
szetnek ilyen nagy romlottsága?

Az Adámnak és Evának esetekből, úgy hogy
immár minnyájan a' bűnben fogontassunk és
születtessünk.

Rom. 5. 12. Egy ember által jött- bé ez világra a'
bűn. *Pf. 51. 7.* Imé én álnokságban fogontat-
tam, és az én anyám bűnben melegitet enge-
met az ő méhében.

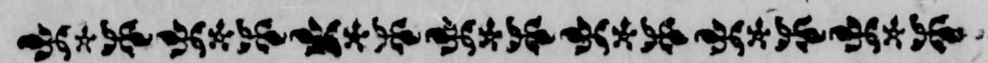
7. Nemde az Isten a' bűnt hagyja-e bünte-
tés nélkül?

Semmiképpen nem: hanem sőt inkább igaz
ítéletiből mind idő- szerént s' mind örökké va-
ló büntetésekkel meg- bünteti.

A. 6.

Deus.

Deut. 27. 26. Maledictus omnis qui non permanet in omnibus, quæ scripta sunt in libro legis, ut ea faciat.

PARS SECUNDA

de

Liberatione Hominis.

8. *Quoniam igitur temporalibus & aternis pœnis obnoxii sumus, estne via quâ Deo reconciliemur?*

Neceffe est vel per nos, vel per alium satisfaciamus.

Gen. 2. 9. 17. De fructu arboris scientiæ boni & mali, de isto ne comedas: nam in quo die comederis de eo, utique moriturus es *Rom. 8. 3. 4.* Quæ legis erat impotentia, Deus suo ipsius Filio misso, pro peccato, condemnabit peccatum in carne, ut jus illud legis compleatur in nobis.

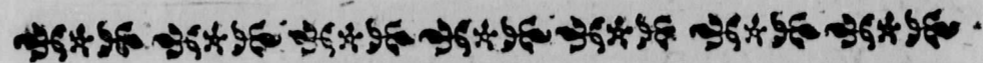
9. *Possumusne per nosipsos satisfacere?*

Nulla ex parte: quin etiam debitum in singulos dies augemus.

Matth. 6. 6. 12. Remitte nobis debita nostra.

10. Qua-

Deut. 27. 26. Atkozot valaki meg nem marad mind azokban valamellyek meg-irattak a' törvénynek könyvébe, hogy azokat tselekedgye.

MASODIK RESZ

az

Embernek meg-szabadittatásáról.

8. *Mivel azért mind ideig s' mind pengő-rökké való büntetésekre méltók vagyunk, vagyoné tehát valami út, a' mellyen az Isten-nel meg-békéltesünk?*

Szükség hogy vagy mi magunktegyünk-e-leget, vagy más által.

Gen. 2. 17. Az jónak és gonosznak tudásának fájának gyümölsébé ne egyél: mert valamely napon abban éjendel halálnak halálával halves-meg. *Rõ. 8. 3. 4.* A' mi a' Törvénynek lehetetlen vala, az Isten az õ fiát el-botsátá a' bűnért, hogy a' Törvénynek amaz jussa, avagy meg-igazítása, mi bennünk bé-tellyesednék.

9. *Eleget tehetünké mi magunk által?*

Semmi részből nem: sőt inkább napról nap-ra a' mi adótságinkat öregbitvén öregbit-tyük.

Matth. 6. 6. 12. Es botsáld-meg a' mi vétkeinket.

A 7

Miné-

10. *Qualis ergo quarendus Mediator?*

Qui verus quidem homo sit ac perfectè iustus, & simul etiam verus Deus.

Esa. 7. 9. 14. Ecce virgo concepiet & pariet filium, & vocabis nomen eius Immanuel.

11. *Quis autem est ille Mediator?*

Dominus noster Jesus Christus, sicut articuli symboli Apostolici summam nos docent.

1. Tim. 2. 5. Unus est mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus.

12. *Quod est illud symbolum?*

1. Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cœli & terræ. 2. Et in Jesum Christum, Filium eius unigenitum, Dominum nostrum. 3. Qui conceptus est de Spiritu sancto; natus ex Maria virgine. 4. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus; descendit ad inferos. 5. Tertio die resurrexit à mortuis. 6. Ascendit ad cœlos; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. 7. Inde venturus est iudi-

10. *Minémű közben-járót kell tehát keresnünk a' ki által eleget te- gyünk?*

A' ki valóságos ember is ugyan és tökéletes igaz, de egyszer s' mind igaz Isten is legyen. *Esa. 7. 14.* Imé egy szűz fogad az ő méhében és szűl fiat, és nevezed azt Immanuelnek, velünk Istennek.

11. *Kitsoda pedig az a' közbenjáró?*

A' mi Urunk Jesus Christus, a' mint az Apostoli Crédonak ágazati egy summában minket mng. tanítanak.

1. Tim. 2. 5. Egy a' közben-járó az Isten között, és az emberek között az ember Jesus Christus.

12. *Mellyik az Apostoli Crédo?*

1. Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében. 2. És Jesus Christusban, & egygyetlen egy szülött Fiában, mi Urunkban. 3. Ki fogontaték Szent Lélektől; születék szűz Máriától. 4. Szenvedé Pontius Pilátusnak alatta, meg-feszítették, meg-hala, és el-temetteté, szállapokolra. 5. Harmad napon a' holtak közzül fel-támadta. 6. Méne mennyekben; üle a' mindenható Atya Istennek jobbjára. 7. A' honnan lé-
szen.

judicare vivos & mortuos. 8. Credo in Spiritum sanctum. 9. Credo sanctam Ecclesiam Catholicam; Sanctorum communionem. 10. Remissionem peccatorum. 11. Carnis resurrectionem. 12. Et vitam æternam.

13. *In quot partes distribuitur hoc Symbolum?*

In tres partes: Prima est de Deo Patre & nostri creatione. Secunda de Filio & nostri redemptione. Tertia de Spiritu sancto, & nostri sanctificatione.

14. *Cur tres nominas, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum?*

Quia Deus ita se in suo verbo patefecit; quod hæ tres distinctæ personæ sint unus ille verus & æternus Deus.

1. Joh. 5. 7. Tres sunt qui in cœlo testantur, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres unum sunt.

De Deo Patre.

15. *Quid credis, dum dicis:*

Credo

szen el. jövendő itélni eleveneket és holtakat. 8. Hiszek a' Szent Lélekben. 9. Hiszem a' közösleges keresztyéni Anyaszentegyházat; a' szenteknek egygyeségét. 10. Bűneinknek bocsánattját. 11. Testünknek fel. támadását. 12. Es az örök életet.

13. *Hányrészekre osztatik ez az Apostoli Crédo?*

Három részekre: Mert az első vagon az Atya Istenről, és a' mi teremtetésünkről. A' második a' Fiuról, és a' mi meg. váltatásunkról. A' harmadik a' Szent Lélekről, és a' mi meg. szenteltetésünkről.

14. *Miért nevezsz hármat, ugymint Atyát, Fiut, és szent Lelket?*

Mert az Isten az ő igéjében így jelentette ki magát, hogy a' három egymástól meg. különböztetett személyek, legyenek amaz egy igaz örökké való Isten.

1. Johan. 5. 7. Hárman vadnak az égben, a' kik bizonyosságot tésznek, az Atya, az Ige, és a' szent Lélek, és ez három egy.

Az Atya Istenről.

15. *Mit hiszsz, mikor azt vallod;*

Hiszek:

Credo in Deum Patrem omnipotentem,
creatorem coeli & terræ?

Credo æternum Patrem Domini nostri Je-
su Christi, qui omnia ex nihilo creavit, pro-
pter Christum meum quoq; Deum & Patrem
meum esse.

Heb. 11. 3. Quæ cernimus, non sunt ex apparenti-
bus facta. *Gal. 4. 7.* Non estis servi, sed filii, & si
filii, etiam hæredes per Christum.

16. *Quid est providentia Dei?*

Omnipotens & ubique præsens Dei vis,
quæ cœlum & terram cum omnibus creaturis
tanquam manu sustinet & gubernat; ut omnia
divino ejus consilio contingant.

Act. 17. 25. Ipse dat omnibus vitam, & halitum, &
omnia. *Eph. 1. 11.* Omnia efficit ex consilio vo-
luntatis suæ.

De Deo Filio.

17. *Quare Filius Dei appellatur Jesus,
hoc est, Salvator?*

Quia nos salvat ab omnibus peccatis no-
stris.

Matth.

Hiszek a' mindenható Atya Istenben, meny-
nek és földnek teremőjében?

Hiszem hogy a' mi Urunk Jesus Christusnak
örökkévaló Atyya, a' ki mindeneket semmiből
teremtett, az én Christusomért énnékem is I-
stenem és Atyám legyen.

Heb. 11. 3. A' miket nézünk, nem lóttanak azok-
ból a' mellyek tetszenek. *Gal. 4. 7.* Nem vattok
többé szolgák, hanem fiak, és ha fiak, Istennek
örökös-i is vattok a' Christus által.

16. *Mitsoda az Istennek gondviselése?*

Az Istennek mindenható és mindenütt jelen
lévő ereje, mellyel a' mennyet és a' földet,
minden teremtettt állatokkal egyetemben,
mint egy kezével tartya és igazgattya, úgy
hogy mindenek az ő Isteni tanásából történ-
nyenek.

Act. 17. 25. Eő ad mindeneknek életet és lehelle-
tet és mindeneket. *Eph. 1. 11.* Mindeneket tse-
lekezük az ő akarattjának tanásából.

Az Fiu Istenről.

17. *Miért neveztetik az Istennek Fia Jesu-
nak, az az, üdvezítőnek, avagy
szabadítónak?*

Mert minket minden bűneinkből meg sza-
badit és üdvezit.

Matth.

Matth. 1. 21. Vocabis nomen ejus Jesum, Ipse enim liberabit populum suum ex peccatis ipsius. *Act. 4. 12.* In nullo alio salus est: nec est aliud nomen sub caelo, per quod oporteat nos servari.

18. *Quare appellatur Christus, hoc est, unctus?*

Quod à Patre ordinatus, & à Spiritu sancto unctus sit, summus Propheta ac Doctor, & summus Pontifex, & Rex.

1. Cor. 1. 30. Qui (Christus Jesus) factus est nobis sapientia à Deo, justitiâque & sanctificatio, & redemptio. *Joh. 1. 18.* Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille filius, qui est in sinu Patris, ille nobis exposuit. *Hebr. 9. 28.* Christus semel oblatu est, ut multorum peccata tolleret. *Rom. 8. 34.* Christus ad dexteram Dei interpellat pro nobis. *Psal. 110. 6. 1. 2.* Dixit Jehovah Domino meo: dominare in medio inimicorum tuorum.

19. *Quam ob causam Christus vocatur Filius Dei unigenitus?*

Quia solus est naturalis Dei Filius, quem Pater ab æterno genuit.

Psal. 2. 7. Jehovah dixit mihi: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

20. *Quâ*

Matth. 1. 21. Nevezed őtet JESVSnak, mert ő szabadítja meg az ő népét az ő bűneitől. *Act. 4. 12.* Nintsen senkiben másban üdvösség, nem is adatott az emberek között ég alatt más név, a' melly által kellene meg-tartatnunk.

18. *Miért nevezetik Christusnak, az az, meg-kenetettnek?*

Mert az Atyától rendeltetett, és a' szent Lélektől fel-kenettetett, fő Prophétává és Tanítóvá, fő Pappá és Királlyá.

1. Cor. 1. 30. A' ki (a' Jesus-Christus) tétetett minékünk az Istentől böltséggé és váltsággá. *Joh. 1. 18.* Az Istent soha senki nem látta, hanem amaz egygyetlen egy szülött Fiu, a' ki az ő Atyának kebelében vagyon, beszéltette meg minékünk. *Hebr. 9. 28.* A' Christus egyszer megáldoztatott, hogy sokaknak bűneiket el-venné. *Rom. 8. 34.* A' Christus az Istennek jobján esedezik mi érettünk. *Psal. 110. 1. 2.* Monda az Uraz én Uramnak: uralkodgyál a' te ellenségidnek közepettek.

19. *Miokéért hivattatik a' Christus Istennek egygyetlen egy szülött Fiának?*

Mert tsak ő egyedül az Istennek természet-szerént való Fia, a' kit az Atya örök üdöktől fogva szüle,

Psal. 2. 7. A' Jehova mondott énnékem: En fiam vagy te, én ma szültelek tégedet.

Mi ok-

CATECHISMUS.

20. *Quā de causā apellas Christum
Dominum nostrum?*

Quia pretioso suo sanguine nos sibi vindicavit.

1. *Joh. 1. 7.* Sanguis Jesu Christi, filii ejus, purificat nos ab omni peccato:

21. *Quid credis, cum dicis: Conceptus est de Spiritu sancto; natus ex Maria virgine?*

Quod ipse filius Dei naturam verē humanam, ex carne & sanguine virginis Mariæ, operatione Spiritus sancti assumpsit.

Luc. 1. 35. Spiritus sanctus superveniet in te (Maria) & virtus Altissimi obumbrabit te; propterea etiam, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

22. *Quid credis, cum dicis: Passus est?*

Eum toto quidem vitæ suæ tempore, præcipuè verò in ejus extremo, iram Dei adversus peccata nostra sustinuisse.

1. *Pet. 2. 24.* Qui peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum, cujus vibicibus sanati estis.

23. *Cur Christus sub judice Pontio Pilato passus est?*

Uc

CATECHISMUS.

20. *Mi-okért nevezed a' Christust
Mi Urunknak?*

Mert az ő drágalátos vérével minket sajátivá tett.

1. *Joh. 1. 7.* A' Jesus Christusnak, az ő Fiának, vére tisztít meg minket minden bűneinktől.

21. *Mit hiszesz mikor azt mondod: Fogonték a' szent Lélektől, születék a' szűz Máriától?*

Hogy az Istennek Fia a' szűz Máriának testéből és véreből, a' szent Léleknek munkálkodása által, igaz emberi természetet vett fel.

Luc. 13. 5. A' szent Lélek száll te reád (Mária) és a' magósbélinek ereje árnyékoz bédégedet. Annakokáért az is a' mi te belőled születik az szent, Istennek Fiának hívattatik.

22. *Mit hiszesz mikor azt mondod: Szenvede?*

Hogy ő tellyes életének idejében is ugyan, de fő-képpen halálakor, az Istennek a' mi bűneinkért való haragját meg-szenvedte.

1. *Pet. 2. 24.* A' ki a' mi bűneinket viselte az ő testében a' fán, kinek kékjeivel meg-gyógyítottatok.

23. *Miért szenvedett a' Christus Pontius Pilátus alatt?*

Hogy

Ut innocens coram iudice politico damnatus, nos à Dei iudicio eximeret.

Luc. 23. & 13. 14. Pilatus dixit: Nullam noxam inveni in homine isto.

24. *Quare Christus crucifixus est?*

Ut maledictionem, quæ mihi incumberebat, in se reciperet.

Gal. 3. 13. Christus nos redemit àb execratione legis, dum pro nobis factus est execratio. Scriptum est enim: Execrabilis est quisquis pendet in ligno.

25. *Quâ de causâ Christus est mortuus?*

Propterea, quòd iustitiæ Dei nullo alio pacto pro nostris peccatis potuit satisfieri.

Hebr. 2. & 14. 15. Ut (Christus) per mortem aboleret eum, penes quem est mortis robur, hoc est, diabolus; & liberos redderet, quotquot metu mortis per omnem vitam obnoxii erant servituti.

26. *Quare Christus etiam sepultus est?*

Ut eo testatum faceret, se verè mortuum esse.

Matth. 27. & 59. 60. Josephus cum accepisset corpus (Jesu) posuit in monumento suo novo.

27. *Cur*

Hogy ő ártatlan lévén a' külső polgári társaságbéli bíró előtt halálra ítéltetvén, minket az Istennek ítéleti alól ki venne.

Luc: 23, 13. 14. Monda a' Pilátus: Semmi bűnt nem találtam ebben az emberben.

24. *Miért feszítettett meg a' Christus?*

Hogy az átkot a' melly én rajtam vala magára venné.

Gal: 3. 13. A' Christus meg-váltott minket a' Törvénynek átkától, a' mikor mi érettünk átokká lőtt. Mert meg-vagyon írva: Atkozott valaki fán függ.

25. *Miokéért holt meg a' Christus?*

Ezokáért, mert az Isten igazságának semmi-képpen a' mi bűneinkért külömben eleget nem tehetett volna.

Heb. 2. 14. 15. Hogy (a' Christus) az halálnak általa el-rontaná azt, a' kinél a' halálnak birodalma vala, az az, az ördögöt, és meg-szabadítaná valakik a' haláltól való félelemnek miatta telyes életekben rabok valának.

26. *Miért temettetett el is a' Christus?*

Hogy azzal meg-bizonyítaná, hogy valósággal meg-holt legyen.

Matth. 27. & 59. 60. Az Joseph mikor a' Jesusnak testét le-vőtte volna, helyezetté az ő új koporsójában.

B

27. *Miért*

27. *Cur additur Descendit ad inferos?*

Ut in gravissimis tentationibus me hac consolatione sustentem, quod Dominus meus Jesus Christus inenarrabilibus animi sui angustiis & cruciatibus me ab angustiis & cruciatibus inferni liberavit.

Esa. 53. 6. 5. Ipse (Messias) dolore afficitur a defectibus nostris, atteritur ab iniquitatibus nostris. *1. Sam. 2. 6.* Dominus deducit in infernum, & reducit.

28. *Cur Christus Resurrexit?*

Ut nos posset justitiae, quam nobis suam morte pepererat, participes facere,

Rom. 4. 25. Qui traditus est in mortem propter offensas nostras, & excitatus propter justificationem nostri.

29. *Quomodo intelligis illud: Ascendit ad caelos?*

Quod aspicientibus discipulis Christus in caelum sublatus est, ut ibi sedeat ad dextram Patris.

Act. 1. 9. Aspicientibus illis elevatus est.

30. *Cur additur Sedet ad dextram Dei?*

Quia

27. *Miért tészedezt. is hozzá: Szállt Pokolra?*

Hogy az én nehéz kísértetemben, magamat ezzel a vigasztalással táplállyam, hogy az én Uram Jésus Kristus az ő szívének és lelkének ki-mondhatatlan szorongattatásával, gyötrel-mivel, engemet a pokolnak könnyaitól és gyötrelmitől meg-szabadított.

Esa. 53. 5. Ő (a Messias) fájdalommal illetetett a mi álnokságunkért. *1. Sam. 2. 6.* Az Ur meg-öli, és ismét meg-elevenít, a pokolig alá-vét és ismét fel-hoz.

28. *Miért támadott-fel a Christus?*

Hogy minket az ő halálával keresett igazságban részesekké tehetne.

Rom. 4. 25. Ki halálra adatott a mi bűneinkért, és fel-támadott a mi meg-igazulásunkért.

29. *Miképpen érted ezt: Fel méne mennyekben?*

Hogy a Christus az Apostolok láttokra a mennyekben fel-vétetett, hogy ott az Atyának jobbjára üllyön.

Act. 1. 9. Az ő szemek láttára fel-emelteték.

30. *Miért tetetik ez. is hozzá: Űle az Istennek jobja felől?*

B 2

Mert

Quia Christus ideo in cœlum ascendit, ut se ibi caput Ecclesiæ suæ declaret.

Eph. 2. 20. 21. 22. Collocavit (Christum) ad dextram suam in cœlis, longè supra omne imperium, eumque constituit caput Ecclesiæ.

31. *Quare Christus Venturus est iudicare vivos & mortuos?*

Ut nos ad se in sempiternam gloriam traducat.

Matth. 25. 34. Tum dicet Rex iis qui ad dextram ipsius erunt: Adeste benedicti Patris mei, possidete regnum paratum vobis à jacto mundi fundamento.

De Spiritu Sancto.

32. *Quid credis de Spiritu sancto?*

Quòd sit verus & æternus Deus cum æterno Patre & Filio, & quòd me per veram fidem, Christi, & omnium ejus beneficiorum, participationem faciat.

Act. 5. 3. 4. Cur implevit Satanus cor tuum, ut mentireris in Spiritum sanctum? non es mentitus hominibus, sed Deo. *Gal. 3. 14.* Ut promissum illum Spiritum reciperemus per fidem.

33. *Quid*

Mert a' Christus azért ment-fel a' mennyeekben, hogy ott ő magát az ő Anyaszentegyházának fejének lenni ki-nyilatkoztassa.

Eph. 1. 20. 21. 22. Helyezettette a' Christust az ő jobb keze felől a' mennyeekben, minden birodalmon sokkal felül, és őtet tette az Anyaszentegyháznak fejévé.

31. *Miért jövend-el a' Christus itélni eleveneket és holtakat?*

Hogy minket magához az örökkévaló dicsőségbe által vigyen.

Matth. 25. 34. Akkoron mondgya a' Király azoknak a' kik job keze felől lesznek: Jertek-el én Atyámnak áldottai, birjátok az országot, mely készítettetett tinéktek világ fundamentumának fel-vettetéséről fogva.

A' szent Lélekről.

32. *Mit hiszsz a' szent Lélekről?*

Hogy az örökkévaló Atyával és Fiúval, egy igaz örökkévaló Isten légyen, és hogy engemet igaz hitnek általa a' Christusnak és minden jó téteményinek részesevé tégyen.

Act. 5. 3. 4. Miért töltötte bé a' Sátán a' te szivedet, hogy hazudnál a' szent Lélek ellen? nem embernek hazudál, hanem Istennek. *Gal. 3. 14.* Hogy amaz ígértetett szent Lelket a' hitnek általa vegyük.

CATECHISMUS.

33. *Quid credis de Sanctâ & Catholicâ Christi Ecclesia?*

Credo Filium Dei sibi ex universo genere humano coetum ad vitam æternam electum, per Spiritum suum & verbum servare: meque vivum hujus coetus membrum esse, & mansurum.

Matth. 16. 18. Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. 1. Cor. 1. 8. Deus confirmabit vos usque ad finem inculpatis.

34. *Quid sibi vult Communio Sanctorum?*

Quod singuli credentes, Christi & omnium ejus bonorum communionem habeant, & quod, quæ acceperunt dona, in universorum salutem conferre debeant.

1. Joh. 1. 3. Ut vos communionem habeatis nobiscum: & communio nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo.

35. *Quid credis de Remissione peccatorum?*

Deum propter satisfactionem Christi, meorum peccatorum memoriam deposuisse, & misericordiam Christi gratis donare.

CATECHISMUS.

33. *Mit hiszesz a' Christusnak közönséges Anyaszentegyházáról?*

Hiszem hogy az Istennek Fia, magának az egész emberi nemzetség közzül, örök életre választott sereget, az ő sz. Lelkének és igéjének általa megtartya, és hogy én is annak a' seregnek egygyik élő tagja vagyok, és leszek mind örökké.

Matth. 16. 18. Ezen a' kösziklán épitem fel az én Anyaszentegyházamat. 1. Cor. 1. 8. Az Iste meg erősít titeket mind végig az ártatlanságban.

34. *Mit részen a' szenteknek egygyesége?*

Hogy minden hitek a' Christusnak és minden ő javainak közösi és részei legyenek, és hogy a' melly ajándékokat az istentől vőttek, azokat mindeneknek idvősségekre rotataniok kellefők.

1. Joh. 1. 3. Hogy tinéktek is közösfegrek legyen mi velünk, és a' mi közösfegünk legyen az Atyával és az ő Fiával a' Jesus Christussal.

35. *Mit hiszesz a' bűnöknek bocsánattalok felől?*

Hogy az Isten a' Christusnak elég rételeért minden bűneinknek emlekezeti le. tölte, engemet a' Christusnak igazságával ingyen megajándékozott legyen.

2. Cor. 5. 6. 19. 21. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non imputando eis offensas eorum. Eum enim, qui non noverat peccatum, propter nos peccatum fecit, ut nos essemus in eo justitia Dei.

36. *Quomodo justus es coram Deo?*

Sola fide in Jesum Christum, adeò ut sine ullo meo merito, ex merâ Dei misericordiâ, perfecta satisfactio, justitia & sanctitas Christi mihi imputetur ac donetur.

Rom. 3. 6. 24. 25. 28. Ut qui justificentur gratis, id est, ejus gratia, per redemptionem factam in Jesu Christo. Quem præstituit Deus, ut esset placamentum per fidem in sanguine ipsius. Colligimus igitur fide justificari hominem absque operibus legis.

37. *Quid est fides salvifica?*

Est non tantum noticia, quâ firmiter assentior omnibus, quæ Deus in verbo suo patefecit, sed etiam certa fiducia, statuens mihi quoque remissionem peccatorum, & vitam donatam esse, propter unius Christi meritum.

Johan.

2. Cor. 5. 19. 21. Az Isten vala a' Christusban megengesztelvén magának e' világot, nem tulajdonítván nékiek az ő bűneiket. Mert azt a' ki bűnt nem tudott vala, mi érettünk bűnné tövé, hogy mi lennénk Isten igazságává ő benne.

36. *Mi módon igazul sz. meg az Istennek előtte?*

Tsak egyedül a' Jesus Christusban való hit által, el annyira, hogy minden én érdemem nélkül, tisztán tsak az Istennek irgalmaságából tulajdoníttassék, és ajándékoztassék énékem a' Christusnak tökéletes elég-tétele, igazsága, és szentsége.

Rö. 3. 6. 24. 25. 28. Ugy mint kik meg-igazittatnak ingyen, az az, Isten kegyelméből, a' Jesus Christusban lőtt váltságának általa, kit az Isten elrendelt hog' engesztelő áldozat lenne az ő vérébé való hitnek általa. Annak-okaért ezt állattjuk bizonyos-képpen, hog' az ember meg-igazittatik hitnek általa, a' törvének tselekedeti nélkül.

37. *Mi sonda az üdvözítő hit?*

Nem tsak valami olly isméret, mellyel erős-képpen edgyet értek mind azokkal, a' melyeket az Isten az ő igéjében ki-jelentet: hanem néminémű bizonyos bizodalom: is, melly azt állattja, hogy énnékem is bűn borsánat, és örök élet ajándékoztatott légyen az egy Christusnak érdemeért.

B 55

Joh.

Johan. 2. 6. 33. Qui recipit ejus testimonium, is obsignavit Deum veracem esse.

38. *Cur nostra bona opera non possunt esse justitia coram Deo?*

Propterea, quod nostra etiam præstantissima quæque opera in hac vitâ sint imperfecta.

Esa. 64. 6. Omnes nostræ justitiæ sicut panniculus abjectissimus.

39. *Quomodo bona opera nostra nihil promerentur, cum Deus mercedem pro his promittat?*

Merces ea non datur ex merito, sed ex gratiâ.

Luc. 17. 10. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: nam quod debuimus facere, fecimus.

40. *Quid te consolatur Resurrectio carnis?*

Quod caro mea potentiâ Christi excitata, rursus animæ meæ uniatur, & glorioso corpori Christi confirmabitur.

Phil. 3. 21. Qui (Christus) transfiguravit corpus nostrum

Job. 3. 6. 33. A' ki bé-vészi az ő bizonyosság tétele, az meg-pétséltette hogy az Isten igaz legyen.

38. *Miért nem lehetnek a' mi jó tselekedetink igazság az Istennek elötte?*

Annak-okaért, mert még a' mi leg drágalatosb jó tselekedetink-is tökéletlenek ez életben.

Esa. 64. 6. Minden mi igazságink olyanok mint a' havas aszizonyi-állatnak tisztátalan ruhája.

39. *Hogy-hogy nem érdemlenek semmit a' mi jó tselekedetink holott az Isten jutalmat igért azokért?*

Az a' jutalom nem adatik érdemből, hanem kegyelemből.

Luc. 17. 10. Ha mindeneget meg tselekedendétek is, a' mellyek néktek parantsoltattanak, még is azt mondgyátok: Haszontalan izolgák vagyunk, mert a' mit tselekedni tartoztunk azt tselekedtük.

40. *Mit soda vigasztaltatásodra vagyontened a' testnek fel-támasdása?*

Hogy az én testem a' Christusnak hatalmával fel-támasztatván, ismét az én lelkemmel egygyesülni, és a' Christusnak diszfléges testének hasonlatosságára formáltatni fog.

Philip. 3. 21. A' ki (a' Christus) által változtattya a'

nostrum humile, ut conforme fiat ejus corpori glorioso.

41. *Quam consolationem capis ex articulo de Vitâ æternâ?*

Quod post hanc vitam plenâ perfectâque beatitudine potiar.

2. Cor. 5. 2. In hoc suspiramus. expetentes domicilio nostro, quod è cœlo est, superindui.

De Sacramentis in genere.

42. *Quoniam sola fides nos Christi participes facit; unde hac fides proficitur?*

A Spiritu sancto, qui eam per prædicationem Euangelii accendit, & per usum Sacramentorum confirmat.

Johan. 3. 5. Nisi quis fuerit genitus ex aquâ ex Spiritu, non potest introire in regnum Dei. Rom. 10. 17. Fides ex auditu est, auditus autem per verbum Dei. Matth. 28. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos.

43. *Quid sunt Sacramenta?*

Sunt sacra signa ac sigilla, seu pignora, à Deo instituta, ut per ea declaret

&

mi alázatos testünket, hogy hasonló formájú legyen az ő ditsősleges testéhez.

41. *Mitsoda vigasztalást vészessz ebből az ágazatból: Hiszem az örök életet?*

Hogy ez élet után tellyes és tökéletes boldogságom lesz.

2. Cor. 5. 2. Azért fohászokunk, kívánván a' mi mennyei hajlékunkban öltözni.

A' Sz. Sacramentomokrol.

közönségesen.

42. *Mivel a' hit térszen minket egyedül részesekké a' Christusban, honnan származik vallyon az a' hit?*

A' Szent Lélektől, ki azt az Evangeliumnak prédikáltatás által felgyulasztja, és a' Sacramentomokkal való éléssel meg erősíti.

Joh. 3. 5. Hanemha valaki vizből és Lélekből születendik, de nem mehet bé az Istennek országában. Rom. 10. 17. A' hit a' hallásból, vagyon, a' hallás pengig az Istennek igéje által. Matth. 28. 19. Tanitsatok minden nemzetsegeket megkeresztelvén őket.

43. *Mitsodák a' Sacramentomok?*

Istentől szeretherett szent jegyek és petsétek, avagy zálagok, hogy azok által jelentse

B. 7/

és pe-

& obsignet singulis credentibus remissionem peccatorum.

Rom. 4. 11. Signum accepit circumcisionis, sigillum justitiæ fidei.

44. *Quot Sacramenta instituit Christus in novo fœdere?*

Duo: Baptismum, & sacram coenam.

De Baptismo.

45. *Quid est Baptismus?*

Est primum Sacramentum novi Testamenti, docens & obsignans, me non minùs certò sanguine & Spiritu Christi à peccatis levare, quàm aquâ extrinsecus ablutus sum.

Marc. 1. 6. 4. Baptizabat Johannes, & prædicabat baptismum reipitentiæ ad remissionem peccatorum.

46. *Ubi promissit Christus, se nos sanguine & Spiritu suo abluturum?*

In institutione Baptismi, *Matth. 28. Marc. 16.*

Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.
Qui

és petsétellye. meg minden hiveknek bűnök bocsánattját.

Rom. 4. 6. 11. Vette a' környűlmetélkedésnek jegyét, a' hitből való meg-igazulásnak petsétét.

44. *Hány Sacramentokat szerzet Christus az új Testamentomban?*

Kettőt: A' Keresztiséget és a' Sz. Vatsorát.

A' Keresztiségről.

45. *Mitoda a' Keresztiség?*

Az új Testamentomnak első Sacramentoma, melly azt tanítja és meg-petséti, hogy én a' Christusnak vérevel és lelkével az én bűneim-től szintén olly bizonyossan meg-tisztítottom, a' mint külső-képpen a' vízzel az egyházi szolgától meg-mosattatom.

Marc. 1. 4. Keresztel vala János, és prédikállya vala a' meg-térésnek keresztiséget a' bűnöknek bocsánattjára.

46. *Hol igérte azt a' Christus, hogy ő minket az ő vérevel és lelkével meg-mosogásson?*

A' Keresztiségnek szerzettetésében, *Matth. 28. Marc. 16.*

Mennyetek-el, és tanítsatok minden nemzetsegeket, meg-keresztelvén őket az Atyának, a' Fiunak, és a' Szent Léleknek nevében.

Aki

& obsignet singulis credentibus remissionem peccatorum.

Rom. 4. 11. Signum accepit circumcisionis, sigillum justitiæ fidei.

44. *Quot Sacramenta instituit Christus in novo fœdere?*

Duo: Baptismum, & sacram cœnam.

De Baptismo.

45. *Quid est Baptismus?*

Est primum Sacramentum novi Testamenti, docens & obsignans, me non minus certò sanguine & Spiritu Christi à peccatis levare, quàm aquâ extrinsecus ablutus sum.

Marc. 1. 6. 4. Baptizabat Johannes, & prædicabat baptismum reipitentiæ ad remissionem peccatorum.

46. *Ubi promisit Christus, se nos sanguine & Spiritu suo abluturum?*

In institutione Baptismi, *Matth. 28. Marc. 16.*

Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Qui

és petsétellye. meg minden hiveknek bűnök bocsánattját.

Rom. 4. 6. 11. Vette a' környűlmetélkedésnek jegyét, a' hitből való meg-igazulásnak petsétét.

44. *Hány Sacramentokat szerzet Christus az új Testamentomban?*

Kettőt: A' Keresztiséget és a' Sz. Vatsorát.

A' Keresztiségről.

45. *Mitsoda a' Keresztiség?*

Az új Testamentomnak első Sacramentoma, melly azt tanítja és meg-petséti, hogy én a' Christusnak. vérével és lélkével az én bűneim-től szintén olly bizonyossan meg-tisztítatom, a' mint külső-képpen a' vízzel az egyházi szolgától meg-mosattatom.

Marc. 1. 4. Keresztel vala János, és prédikállya vala a' meg-térésnek keresztiséget a' bűnöknek bocsánattjára.

46. *Hol igérte azt a' Christus, hogy ő minket az ő vérével és lélkével meg-mosogasson?*

A' Keresztiségnek szerzettetésében, *Matth. 28. Marc. 16.*

Mennyetek-el, és tanítsatok minden nemzetseget, meg-keresztelvén őket az Atyának, a' Fiunak, és a' Szent Léleknek nevében.

A'ki

Qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur; Qui verò non crediderit, condemnabitur.

47. *Süntne etiam infantes baptizandi?*

Omniò: Nam cum ad foedus & Ecclesiam Dei pertineant, per Baptismum Ecclesiae Dei inferendi sunt.

Act. 2. 39. Vobis facta est promissio, & liberis vestris.

De Coena Domini.

48. *Quid est Coena Domini?*

Est secundum sacramentum novi Testamenti, in quo Christus omnes fideles de fracto pane edere, & de poculo distributo bibere iussit, additâ promissione, animam meam non minùs certò ipsius corpore & sanguine ad vitam aeternam ab ipso pasci, quàm panem & vinum ore corporis percipio: Quae causa est, quod Christus panem vocat suum corpus, calicem verò suum sanguinem; quòdque Apostolus Paulus:

panem:

A' ki hiend és meg-keresztelkedéndik üdvözül, a' ki pedig nem hiend, el-kárhozik.

47. *Meg-kellé a' tetssemő gyermektséket is keresztelni?*

Igen-is meg: Mert holott ő-k-is az Istennek frigyéhez, és az Anyaszentegyházhoz tartoznak, a' kereszttség által bé kell az Istennek Anyaszentegyházában oltaniok.

Act. 2. 39. Tinéktek tétetett az ígérlet, és a' ti fiaitoknak.

Az Ur Vátsorájáról.

48. *Mitsoda az Ur Vátsorája?*

Az Új Testamentomnak második Sacramentoma, a' mellyben a' Christus minden hiveket az el-tördeltetett kenyérbőlenni, és az el-osztott pohárból innya parantsolt, illyen hozzá adatott ígérlettel, hog' az én lelkem ő tőle az őn-ön testével, és vérével szintén oly bizonyosan legelctetik az örök életre, a' melly bizonyosan a' kenyeret és a' bort, testi számmal el vészem és meg-eszem, s' az azoka, hogy a' Christus a' kenyeret ő testének, a' pohárt pedig ő vérének hja, és hogy a' szent Pál Apostol-is a' kenye-

panem appellat communionem corporis Christi, & poculum communionem sanguinis eius, *Matth. 26. 26. 27. 1. Cor. 10. 16.*

49. *Quo loco hoc Christus promisit?*

In institutione Coenae, quam Apostolus Paulus ex tribus Euangelistis, Matthaeo, Marco, & Luca sic recitat, *1. Cor. 11.*

Dominus noster Jesus Christus eâ nocte, quâ proditus est, accepit panem, & gratiis actis fregit, ac dixit: Accipite, edite, Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur; hoc facite in mei recordationem. Et idem & poculum, postquam coenassent, dicens: Hoc poculum est novum foedus per meum sanguinem; hoc facite, quotiescunque biberitis in mei recordationem. Quotiescunque enim ederitis panem hunc, & poculum hoc biberitis, mortem Domini annuntiate, donec venerit.

50. *Quibus accedendum est ad mensam Domini?*

Lis.

kenyeret Christus testének, a' pohárt penig az ő vérenek velünk való közöletésének nevezik. *Matth. 26. 26. 27. 1. Cor. 10. 16.*

49. *Holott ígérte Christus azt?*

A' szent Vatsorának szereztesében, a' melyet Szent Pál Apostol a' három Evangelisták-ból, Sz. Máthébol; Sz. Márk-ból, és Sz. Lukás-ból így olvas. el; *1. Cor. 11.*

A' mi Urunk Jesus Christus az étfzaka, mellyen el. árultatott, vötte a' kenyeret, és hála-kat adván meg. szegte, és mondott: Vegyétek, egyétek, ez az én testem, melly ti érettetek meg-töretik, ezt tegyétek az én emlekezetem-re. Hasonlatos-képpen a' pohárt. is, minek utánna vatsoráltanak volna; mondván: E' pohár új Testamentom az én vérem által: Ezt tegyétek az én emlekezetem-re. Mert valameny iszer ejenditek e' kenyeret, és ijándgyátok ezt a' pohárt, az Urnak halálát hirdessétek miglen el-jövend.

50. *Kiknek kell járulniok az Urnak asztalához?*

Azok.

Iis, qui seiplos probant, hoc est, qui verè dolent, se suis peccatis Deum offendisse; confidunt autem sibi eâ propter Christum remissa esse; quique desiderant magis ac magis in fide & integritate vitæ proficere. Secus qui faciunt, non sunt admittendi vi clavium regni cœlorum.

1. Cor. 11. 28. Exploret quisque seipsum, & ita de pane illo comedat, & de poculo bibat.

51. *Quid sunt claves regni cœlorum?*

Prædicatio Euangelii, & Ecclesiastica disciplina; quibus cœlum resipiscentibus aperitur, non resipiscentibus autem clauditur.

Matth. 18. 18. Amen dico vobis: Quæcunque ligaveritis in terrâ, erunt ligata in cœlo; & quæcunque solveritis in terra, erunt soluta in cœlo.

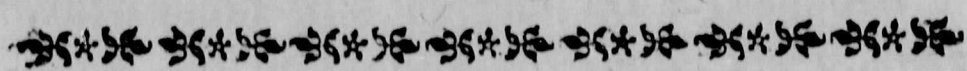
Azoknak, a' kik magokat meg-probállyák, azaz, a' kik valóban bánkodnak miatta, hogy űk az ű bűneikkel, az Istent meg-bántották, biznak peniglen, hogy azok űnélük a' Christu-sert meg-vadnak borsátatván, és a' kik kíván-nak igaz hitben és a' fegyhetetlen életben. naponként hová tovább mind inkább. inkább éppülni. A' kik külömbentselekesznek, azo- kat a' menyország kultsainak erejekkel nem kell fel. borsátani.

1. Cor. 11. 28. Meg-probállyá ki ki magát, és ugy egyek ebből a' kenyérből, s' ugy igyek ebből a' pohárból.

51. *Mitsodák a' menyországnak kultsai?*

Az Evangéliomnak prédikaltatása, és az A- nyaszentegyházi fenyték; a' mellyekkel a' menyország a' meg-térőknek meg-nyittatik, a' pœnitentia tartatlanok előtt pedig bé-zá- roltatik.

Matth. 18. 18. Bizony mondom tinéktek: Hogy valamiket meg kötendetek e' földön, meg-lész- nek az égben-is kötterve; és valamiket meg- oldozándatok e' földön, meg-lésznek oldoz- tatva az égben-is,

PARS TERTIA

de

Hominis à miseriâ liberati
gratitudine erga

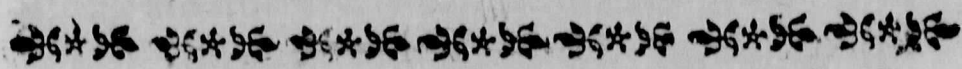
Deum.

52. *Cum ab omnibus miseriis sola Dei misericordiâ, propter Christum liberati simus, quid est, cur bona opera faciamus?*

Ut in omni vitâ nos erga Deum gratos declaremus; & ut nos ex fructibus de fide nostrâ certissimus; denique, ut vitæ nostræ integritate alios Christo lucrifaciamus.

Rom. 12. 6. 1. 2. Siftatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, placentem Deo, rationalem illi cultum vestrû: & ne vos configurate seculo isti, sed transformate vos per renovationem mentis vestræ ad hoc, ut probetis, quæ sit voluntas Dei, bona illa, placens, & perfecta. 2. Pet. 1. 10. Studete vocationem & electionem vestri firmâ efficere. Matt. 5. 16. Sic luceat lux vestra corâ hominû.

HARMADIK RESZ

A

Nyavalyáságból meg-szabadított embernek Istenhez való hála-adoságáról.

52. *Holott minden nyavalyás voltunkból csak az Istennek irgalmaságával, a' Christuért, szabadítottunk legyen meg, miért kell tehát még is jót tselekednünk?*

Hogy minden mi életünkben mi magunkat az Istenhez hála-adóknak lenni meg-mutassuk: és hogy mi a' minnen hitünk felől annak gyümöltseiből bizonyosokká legyünk: végezetre hogy a' misegyheterlen életünkkel egyebeket is a' Christusnak meg-nyerjünk.

Rom. 12. 6. 1. 2. Allassátok a' ti testeiteket élő, szent és Isten előtt kedves áldozatul, ama' ti okos tiszteleteteket, és ne formálljátok magatokat e' világhoz, hanem változtassátok el magatokat a' ti elméteknek meg újulása által erre, hog' meg bizonyítsátok, mellyik legyen az Istennek jó, kedves, és tökéletes akaratja. 2. Pet. 1. 10. Igyekezzetek a' ti hivataltokat és választástokat erősíteni. Matt. 5. 16. Ugy tündökljék a' ti világosságotok

48 CATECHISMUS.
minibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.

53. *Quæ sunt bona opera?*

Quæ ex vera fide, secundum legem Dei fiunt, & ad eius solius gloriam referuntur.

Rom. 14.23. Quicquid non fit ex fide, peccatum est. Ephes 6.17. Recipite gladium spiritus, hoc est, verbum Dei. 1. Cor. 10.31. Omnia ad gloriam Dei facite.

De Lege Dei.

54. *Quid est Lex Dei?*

Ita sonat *Exod. 20. Deut. 5.*

Locutus est Deus omnia verba hæc:

Primum Præceptum.

Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te ex Ægypto, domo servitutis. Non habebis deos alienos in conspectu meo.

Secundum præceptum.

Ne sculpas tibi simulacrum, nec ullam imaginem effingas eorum, quæ aut supra sunt in cœlo, aut infra in terrâ, aut in aquis sub terrâ; neque

CATECHISMUS. 49
ságtok az emberek előtt, hogy látsak a' ti jó tselekedeteket, és ditsõítsék a' ti mennyei Atyátokat.

53. *Mellyek a' jó tselekedetek?*

A' mellyek igaz hitbõl az Isten törvénye szerént léznek, és csak az õ nevének ditsõségére viternek.

Rom. 14.23. Valami hitbõl nintsen bûn az. Eph. 6.17. Vegyétek fel az idvõségnek fegyveret, az az, az Istennek igéjét. 1. Cor. 10.31. Mindeneket az Isten ditsõségére mivellyetek.

Az Istennek Törvényérõl.

54. *Mitsoda az Istennek Törvénye?*

Az így vagon *Exod 20. Deut. 5.*

Szolla Isten mind ezeket az igéket:

Elsõ parantsolat.

En vagyok a' te Urad Istened, ki tégedet az Ægyptumból, a' szolgálatnak házából, kihoztalak, ne legyenek tenéked idegen Istenid én elõttem.

Második parantsolat.

Ne faragj magadnak bálvány képet, sem semmi hasonlatosságokat ki ne formálljad azoknak, a' mellyek vagy oda fel az égben, vagy itt alatt e' földön, avagy a'

C

föld

50 CATECHISMUS.
neque incurves te illis, neque colas
ea. Ego enim sum Dominus Deus
tuus, fortis zelotes, vindicans pec-
cata patrum in filiis, idque in tertiâ
& quartâ progenie eorum, qui ode-
runt me, & misericordiâ utens in
millesimam eorum, qui diligunt
me, & observant præcepta mea.

Tertium præceptum.

Ne usurpes nomen Domini Dei
tui temerè. Neque enim Dominus
dimittet eum impunitum, qui no-
men ejus vanè usurpaverit.

Quartum præceptum.

Memento ut diem Sabbathi san-
ctifices; sex diebus operaberis, & fa-
cies omne opus tuum. At septimo
die erit Sabbathum Domino Deo
tuo: Non facies ullum opus, nec tu,
nec filius tuus, nec filia tua, nec ser-
vus tuus, nec ancilla tua, nec ju-
mentum tuum, nec advena, qui est
intra

CATECHISMUS: 51
föld alatt a' vizekben; se meg ne hajtsad ma-
gadat azoknak; se ne tiszteljed őket. Mert
én vagyok a' te Urad Istened az erős boszszus-
kodó, ki meg. boszszullom az Atyáknak vér-
keket a' fiakban, harmad és negyed iziglen a'
kik engemet gyűlönek, és irgalmasságot tse-
lekeszem ezer iziglen azokkal, a' kik engemet
szeretnek, és az én parantsolatimat meg. tar-
tyák.

Harmadik parantsolat.

A' te Uradnak Istenednek nevét hejában
ne emlitsed, mert nem hadgya az Ur büntetés
nélkül azt, a' ki az ő nevét hejában említi, a-
vagy nevezi.

Negyedik parantsolat.

Meg. emlekezzél rola, hogy a' Szombatot
meg. szenteljed; Hat napokon munkálkod-
gyál, és minden te dolgaidát tegyed: De a' he-
tedik napon a' te Uradnak Istenednek Szom-
battya léssen. Semmi dolgot azon ne tégy,
se te, se fiad, se leányod, sem semminémű bar-
mod, sem pedig az jövvény melly a' te

52 CATECHISMUS.
intra portas tuas. Nam sex diebus fe-
cit Deus cœlum, terram, mare, &
quæcunque in eis sunt, & requievit
die septimo, ideóque benedixit diei
Sabbathi, & sanctificavit eum.

Quintum præceptum.

Honora patrem tuum & matrem
tuam, ut diu vivas in terrâ, quam ti-
bi Dominus Deus tuus daturus est.

Sextum præceptum.

Non occides.

Septimum præceptum.

Non committes adulterium.

Octavum præceptum.

Non furaberis.

Nonum præceptum.

Non dices contra proximum tu-
um falsum testimonium.

Decimum præceptum.

Non concupisces domum proxi-
mi tui, nec concupisces uxorẽ pro-
ximi tui, nec servum ejus, nec ancil-
lam

CATECHISMUS. 53
kapudon belül vagyon. Mert hat napokon-
teremté az Ur a' mennyet, a' földet, a' tengert,
és mind azokban lévő állatokat, és a' hetedik
napon meg nyugovék, annak okáért meg-
áldá az Ur a' Szombatot, és meg-szentelé azt.

Eötödik parantsolat.

Tisztelleyed a' te Atyádat és Anyádat, hogy
hosszú ideig éllye' földön, a' mellyet a' te
Urad Istened ád tenéked.

Hatodik parantsolat.

Ne ölly.

Hetedik parantsolat.

Ne paráználkodgyál.

Nyolczadik parantsolat.

Ne lopj.

Kilentzedik parantsolat.

Ne mondgy a' te felebarátod ellen hamis-
tanu. bizonyságot.

Tizedik parantsolat.

Ne kívánnyad a' te felebarátodnak há-
zát, se ne kívánnyad azon te fele-barátod-
nak feleségét, se szolgáját, se szolgáló leá-
nyát,

lam, nec bovem, nec asinam, nec quicquam eorum, quæ sunt proximi tui.

55. *Quomodo dividuntur hæc præcepta?*

In duas tabulas, quarum prior quatuor præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum geramus; posterior, sex præceptis, quæ officia proximo debeamus.

Deut. 4. 13. Inscriptit (Jehovah) decem illa verba duabus tabulis lapideis.

56. *Quid postulat Deus in primo præcepto?*

Ut fugiam omnem idololatriam; unicum autem & verum Deum rectè agnoscam, ipsique soli fidam.

Matth. 4. 10. Dominum Deum tuum adorabis & illi soli servies.

57. *Quid postulat secundum præceptum?*

Ne Deum ullâ imagine aut figurâ exprimamus, néve ullâ aliâ ratione colamus, quàm in verbo suo præcepit.

Esa. 40. 18. Cui assimilabitis Deum fortè, & quam similitudinem comparabitis ei? *Deut. 12. 8. 32.* Vnam quamque rem, quâ ego præcipio vobis, eam.

nyát, se ökrét, se szamarát, sem semmijét, valami a' te felebarátodé.

55. *Mi módon osztatnak el ezek a' parantsolatok?*

Kéttáblákra: Az első négy parantsolatokkal azt adgya előnkben, miképpen kelleffek minékünk magunkat az Istenhez viselnünk. A' második pedig hat parantsolatokkal azt, mivel tartozunk felebarátunknak.

Deut. 4. 13. Bé-irta (Isten) azokat a' tiz igéket két-két táblákban.

56. *Mit kíván Isten az első parantsolatban?*

Hogy minden bálvány imádást el-távoztassak; az egy igaz Istent pedig igazán meg-ismérjem, és egyedül ő benne bizzam.

Matth. 4. 10. A' te Uradat Istenedét imádgjad, és csak egyedül neki szolgálj.

57. *Mit kíván a' második parantsolat?*

Hogy az Istent semminémű képben, avagy ábrázatban, ki ne formállyuk, sem valami egyéb módon ne tiszteljük, hanem csak a' mint az ő igéjében parantsolta.

Esa. 40. 18. Mihez hasonlítottok az erős Istent, és mitsoda hasonlatosságot vettek ő véle egyben?

Deut. 12. 32. Valamit én parantsolok tinéktek;

eam observantes facite; ne addito ei, neque detrahito ex eâ.

58. *Quid sancit Deus in tertio precepto?*

Ut sacrosancto ipsius nomine non nisi summâ cum religione ac veneratione utamur.

Psal. 35. 27. Dicent jugiter: Magnificetur Jehovah. Jer. 5. 6. 12. Ementiuntur Jehovam.

59. *Quid praecepit Deus in quarto precepto?*

Ut ministerium verbi, & Scholæ conserventur; utque ego cum aliis studiosè coetûs divinos frequentem, denique ut in omni vitâ à pravis actionibus vacem, atque ita sempiternum Sabbathum in hac vitâ exordiar.

Ezech. 20. 12. Sabbathata mea dedi eis, ut essent signa inter me & eos, & scirent, quod ego sum Dominus sanctificans eos. Act. 2. 6. 42. Erant autem perseverantes in doctrinâ Apostolorum, & communicatione, & fractione panis & orationibus.

60. *Quid*

azt meg-örizzétek, és semmit ahoz se ne tegyetek, se benne el ne vegyetek.

58. *Mit hágy Isten a' harmadik parantsolatban?*

Hogy az Ő szentséges nevével külfömben nem, hanem csak nagy tisztelettel és bõtsülettel éllyünk.

Psal. 5. 7. Mondgyuk szüntelenül: Magasztaltassék az Ur. Jerem. 5. 12. Hazudván meg-tagadják az Urat.

59. *Mit parantsol Isten a' negyedik parantsolatban?*

Hogy az Anyaszentegyházbeli szolgálat és a' Scholák meg. tartassanak, és hogy én egyebekkel egygyütt a' Izent gyülekezetekeket szorgalmatossan gyakorollyam: végezetre hogy tellyes életemben a' vétke- tselekedetekektől magamat meg-tartoztassam, és ekképpen amaz örökké való Szombatot ebben az életben elkezdgyem.

Ezech. 20. 12. Az én Szombatimat ádtam Ő nékik hogy lennének jegyek én közörem és Ő közötök, és meg-tudnák, hogy én vagyok az Ur, a' ki Őket meg-Iszentelé. Act. 2. 42. Foglalatolók valának az Apostoloknak tudományokban, jofzágoknak egymással való közöltetésében; a' Kenyernek meg-tõrettetésében, és a' Könyörgésben.

60. *Quid nobis Deus injungit in quinto precepto?*

Ut omnibus qui nobis præsunt, debitum honorem, amorem, & fidem præstemus.

Rom. 13. 1. Omnis anima potestatibus superminentibus subjecta esto.

61. *Quid flagitat Deus in sexto precepto?*

Prohibendo caedam, docet; se radicem & originem caedis, iram scilicet, odium, & vindictæ cupiditatem pro caede ducere.

1. Joh. 3. 15. Quisquis oderit fratrem, homicida est.

62. *Quæ est sententia septimi precepti?*

Omnam turpitudinem nos detestari debere, contraque temperanter, modestè & castè vivere oportere.

1. Theff. 4. 3. 4. Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestri, ut abstinatis a scortatione; ut sciat vestrum unusquisque suum vas possidere in sanctificatione & honore, non in morbo cupiditatis.

63. *Quid*

60. *Mit ad nekünk elõnkben az Isten az ötödik parantsolatban?*

Hogy mindenekhez, a' kik mi elõttünk járnak, illendõ tisztességgel, szeretettel és hűséggel legyünk.

Rom. 13. 1. Minden lélek a' felsõ hatalmasságoknak alájok vetteflék.

61. *Mit kíván az Isten a' hatodik parantsolatban?*

Tiltván az öldöklést, azt tanittya, hogy õ az öldöklésnek gyökerét és eredetét is, úgy mint a' haragot, irigységet, és a' boszszúállásra való kívánságot, öldöklés gyanánt tartya.

1. Joh. 3. 15. Valaki gyűlöli az õ atyafiát, gyilkos az.

62. *Mit soda értelme a' hetedik parantsolatnak?*

Hogy minden fertelmességet minékünk utálnunk kelleflék, és ellenben mértékletesen, szemérmetesen és tisztán éllyünk.

1. Theff. 4. 3. 4. Ez az Istennek akarattya, a' ti megszenteltetflék, hogy megtartoztatstok magatokat a' pajkosságtól, hogy tudgya ki ki közületek birni az õ edényét szentségben és tisztességben, nem kívánságnak nyavalyájában.

C60

63. *Mit*

CATECHISMUS.

63. *Quid verat Deus octavo
praecepto?*

Furti nomine comprehendit, quicquid est
malarum artium, quibus aliena captamus: nec
non omnem avaritiam, & divinarum dono-
rum abusum.

2. *Theff.* 4. 6. Ne quis opprimat, & habeat quaestui
in negotio fratrem suum. 1. *Cor.* 6. 10. Neque a-
vari, neque rapaces regni Dei hereditatem pos-
sident. *Prov.* 30. 8. 9. Ale me cibo demens
mei, ne satiatus mentiar, & dicam: Quis est Je-
hovah?

64. *Quid exigit nonum pra-
ceptum?*

Ut omnis generis mendacia fugiam, veri-
tatem constanter profitear, famam denique
illorum defendam.

Eph. 4. 25. Deposito mendacio loquamini verita-
tem quisque cum proximo suo.

65. *Quid prohibet decimum pra-
ceptum?*

Ne vel minimam cupiditate aut cogitatione
adversus ullum Dei praecipitum corda nostra
solicitentur.

Rom.

CATECHISMUS.

61

63. *Mittit Isten a' nyoltzadik paran-
tsolatban?*

A' lopásnak neve alatt bé-foglal minden-
féle gonosz mesterségeket, a' mellyekkel az
másén kapdosunk, és minden fősvénseget, és
az Isten ajándékival gonoszul való élést:

1. *Theff.* 4:6. Senki meg ne nyomorítsa, se meg ne
tsallya az ő atyafiát. 1. *Cor.* 6. 10. Sem a' fő-
vények, sem a' ragadozók, az Isten országának
öröklegét nem bírják. *Prov.* 30. 8. 9. Táplály
ongem szük eledellel, hogy meg-elégedvén
meg ne ragadgyalak, és azt ne mondgyam: Ki-
tsoda az Jehovah?

64. *Mit kíván a' kilentzedik
parantsolat?*

Hogy mindennemű hazugságokat el-tá-
voztassak, az igazságot alhatatosan meg-val-
lyam, és végezetre egyebeknek jó hireket ne-
veket oltalmazsam.

Ephes 4. 25. Le-tévén a' hazugságot szollyatok i-
gasságot egygyen egygyen a' ti felebarátotok-
kal.

65. *Mittit a' tizedik parantsolat?*

Hogy csak valami kisebb kívánságtól avagy
gondolattól-is az Istennek valamellyik paran-
tsolatya ellen a' mi sziveink ne szorgalmazta-
sának avagy izgattassanak.

C 7

Rom.

Rom. 7. 7. Concupiscentiam non nossem esse peccatum, nisi lex dixisset: Non concupisces.

66. *Cur Deus vult legem suam adeò severe predicari, cum nemo in hac vitâ eam perfectè servare possit?*

Ut agnoscamus, quanta sit naturæ nostræ ad peccandum propensio, tantòque avidius justitiam in Christo expectamus. Deinde & gratiam Spiritûs sancti exploremus, quo in dies magis ac magis ad iraginem Dei renovemur.

Rom. 7. 6. 25. Idem ego mente quidem servio legi Dei, carne verò legi peccati. 1. Cor. 9. 6. 24. Sic currite, ut prehendatis.

De Præcatione.

67. *Quomodo gratiam Spiritûs sancti & reliqua Dei dona debemus petere?*

Id nos Christus docet Matth. 6. Luc. 11.

Pater noster qui es in caelis:
1. San-

Rom. 7. 7. A' kívánságot nem tudtam volna, hogy bűn legyen, ha a' Törvény nem mondta volna: Ne kívány.

66. *Miért akarja az Isten az ő Törvényét olyan keményen hirdetni, holott senki nints a' ki azt tökéletesen megtarthatná?*

Hogy meg-ismérjük melly igen nagy hajlandósága legyen a' mi természetünknek a' vétkezésre, és annyival áhítatosban kívánnyuk a' Christusban való meg-igazulást. Továbbá, hogy a' Sz. Léleknek kegyelmét-is kérjük, hogy napról napra mind inkább inkább meg-újítsunk az Istennek ábrázattára.

Rom. 7. 25. Azon én elmém-mel szolgállok ugyan az Isten törvényének. de testemmel a' bűnnek törvényének. 1. Cor. 9. 24. Ugy fuffatok hogy a' jutalmat el-vehesseitek.

Az Imádságról, avagy Könyörgésről.

67. *Miképpen kell a' Sz. Léleknek kegyelmét és az Istennek több ajándékát kérnünk?*

Arra minket meg-tanít Christus Urunk Matth. 6. és Luc. 11.

Mi Atyánk, ki, vagy, a' mennyekben:
1. Szen-

64. CATECHISMUS.

1. Sanctificetur nomen tuum.
 2. Adveniat regnum tuum. 3.
 Fiat voluntas tua, quemadmodum
 in cœlo, sic etiam in terrâ. 4. Panem
 nostrum quotidianum da nobis ho-
 die. 5. Et remitte nobis debita no-
 stra, sicut & nos remittimus debi-
 toribus nostris. 6. Et ne nos indu-
 cas in tentationem sed libera nos
 à malo. Quia tuum est regnum, &
 potentia, & gloria, in secula, Amen.

68. Cur precipit Christus, ut ita Deum com-
 pellemus: Pater noster?

Ut convenientem Dei filiis reverentiam &
 fiduciam in nobis excitet, nimirum Deum,
 quæ verâ fide ab eo petimus, nobis multo mi-
 nus negare, quàm parentes nostri nobis bona
 terrena denegant.

Matth. 7. 11. Si vos, qui mali estis, nostis dona bo-
 na dare liberis, quanto magis Pater ille vester,
 qui est in cœlis, dabit bona iis, qui petierint ab
 ipso?

69. Cur additur: Qui es in cœlis?

Ne

CATECHISMUS. 65

1. Szenteltessek a' te neved. 2. Jöjön a' te
 országod. 3. Légyen a' te akaratod, miképpen
 a' menyben azonképpen itt e' földön. is. 4. A'
 mi mindennapi kenyérünket add. meg miné-
 künk ma. 5. Es botsásd. meg minékünk a' mi
 vétkeinket, a' miképpen mi. is meg. botsátunk
 ellenünk vétkezteknek. 6. Es ne vigy minket
 a' kísértetben, de szabadíts. meg minket a' go-
 nosztol. Mert tiéd az ország, a' hatalom, és a'
 dicsőség. mind örökkön örökké, Amen.

68. Miért parantsolta a' Christus hogy az.
 Istent így szólítsuk meg: Mi
 Atyánk?

Hogy mi bennünk Isten fiaiboz illendö bö-
 tsületet és bizodalmat szerezzen affelöl, hogy
 tudni illik az Isten azokat a' mellyeket igaz hit-
 tel ö tőle kérünk, semmivel inkább meg nem
 tagadgya tőlünk, mint a' mi szüléink e' földi
 jókat.

Matth. 7. 11. Hogy ha ti a' kik gonöszok vagytok
 a' ti fiaitoknak tudtok jó ajándékokat adni,
 mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok ad jó-
 kat azoknak, a' kik ö tőle kérnek.

69. Miért adatik hozzá ez. is: Ki vagy
 a' mennyekben?

Hogy

66 CATECHISMUS.

Ne de celesti maiestate Dei quippiam terrenum cogitemus: & simul, ut ab eius omnipotentia, quæcunque nobis necessaria sunt, expectemus.

Act. 17.24. Deus ille, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt, cum sit cæli & terræ Dominus, in templis manu factis non habitat.

70. *Quæ est prima petitio?*

Sanctificetur nomen tuum; *hoc est:* Da, ut gloriam tuam omnibus rebus præponamus.

Psal. 113.6.3. Ab ortu solis usque ad occasum eius fit laudatum nomen Jehovæ. *Psal. 115.6.1.* Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

71. *Quæ est secunda petitio?*

Adveniat regnum tuum; *hoc est:* Da, ut secundum nominis tui gloriam, salutem æternam, seu regnum gloriæ, nobis proponamus in regno potentia, & gratia.

Phil. 3.14. Unum ago, ea quidem, quæ à tergo sunt, obliviscens, ad ea verò quæ à fronte sunt, contendens, scopum versus feror, ad præmium supernæ vocationis Dei, quæ est in Christo Jesu.

72. *Qua*

CATECHISMUS. 67

Hogy az Istennek mennyei Felsége felől semmi földi dolgot ne gondollyunk, és egyszer s' mind hogy mindeneket, a' mellyek minékünk szükségesek, az ő mindenhatóságától várjunk.

Act. 17.24. Az Isten a' ki teremtette e' világot és mindeneket a' mellyek ebben vannak, mivel földnek, menynek Ura, kézzel tsináltatott templomban nem lakozik.

70. *Mellyik az első kérés?*

Szenteltessék a' te neved, az az: Adgyad, hogy a' te ditsőffégedet minden dolgoknál elébb tegyűk.

Psal. 113.3. Nap-kelettől fogván mind nap nyugotiglan, ditsireres legyen az Urnak neve. *Psal. 115.1.* Nem nekünk, Uram, nem nekünk, hanem a' te nevednek adgyad a' ditsőfféget.

71. *Mellyik a' második kérés?*

Jöjőn a' te országod; az az: Adgyad hogy a' te nevednek ditsőffégeszerént függesszűk előnkben az örök idvőfféget avagy a' ditsőffégek országát, a' hatalomnak és kegyelemnek országában.

Phil. 3.14. Egy dolgot tselekeszem hogy azokat a' mellyek hátam meget vannak el felejtven, azokra penig, a' mellyek előttem vannak, igyekeztven, a' czél felé futok, az Istenek a' Christus Jesusban való mennyei hivataljának jutalmának el-vételére.

72. *Mel*

72. *Quæ est tertia petitio?*

Fiat voluntas tua, quemadmodum in cœlo sic etiam in terrâ; *hoc est*: Ut voluntati propriæ renuntiantes, tuæ voluntati promptè pareamus, quemadmodum faciunt Angeli in cœlo.

Matth. 16. 24. Qui me vult sequi, abneget seipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. *Psal. 143. 10.* Doce me facere voluntatem tuam.

73. *Quæ est quarta petitio?*

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; *hoc est*: Suppedita nobis omnia, quæ ad hanc vitam sunt necessaria.

Prov. 30. 8. Paupertatem aut divitias ne des mihi: ale me cibo dimensi mei.

74. *Quæ est quinta petitio?*

Remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris: *hoc est*: nobis miseris peccatoribus peccata nostra ne imputes: quemadmodum nos quoque hoc tuæ gratiæ testimo-

72. *Mellyik a' harmadik kérés?*

Légyen a' te akaratod, miképpen a' mennyben az ennéppen itt e' földön is; *az az*: Adgyad hogy a' minnen magunk saját akarattját hátra hagyván, a' te akaratodhoz kész engedelmességgel legyünk, a' miképpen az Angyalok az éghen tselekednek.

Matth 16. 24. A' ki engemet követni akar, tagadgya meg önnön magát, és vegyefel az ő keresztit s' kövessen engemet. *Pf: 143. 10.* Taníts meg engemet a' te akaratodat tselekednem.

73. *Mellyik a' negyedik kérés?*

A' mi mindentapi kenyerünket add-meg minékünk ma; *az az*: Szolgáltass ki minékünk mindeneket, valamellyek ez életnek tápláltatására szükségesek.

Prov. 30. 8. Szegénységet, avagy gazdagságot ne adgy énnékem, hanem táplálly engem hozzám illendő rendelt kossal, és eledellel.

74. *Mellyik az ötödik kérés?*

Botsádj meg minékünk a' mi bűneinket, a' mi képpen mi is meg-botsátunk ellenünk vétkeztéknek; *az az*: Minékünk nyavalyás bűnösöknek a' mi bűneinket ne tulajdonítsad: a' mi képpen mi ezt a' te mi hozzánk való kegyelmednek bizonyosságát

testimonium in cordibus nostris sentimus, quod propositum habemus omnibus ignosce.
re.

Matth. 5. 6. 14. 15. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester celestis debita vestra. Si autem non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec dimittet vobis Pater vester peccata vestra.

75. *Qua est sexta petitio?*

Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo; *hoc est*: Quoniam diabolus, mundus, & caro nos continenter oppugnant; tu nos Spiritus tui robore firmes, ne in hoc spiritu si certamine succumbamus, sed integram tandem victoriam obtineamus.

Psal. 143. 10. Spiritu tuo bono deduc me per terram planam. *Matth. 26. 45.* Vigilate & orate, ne introeatis in tentationem. Spiritus quidem est promptus, sed caro infirma.

76. *Quomodo concludis precationem tuam?*

Quia tuum est regnum, & potentia, & gloria, in secula; *hoc est*: Omnia hæc

ságát a' mi sziveinkben érezzük, hogy el-szánt-szándékunk legyen a' mindeneknek való megbotsátásra.

Matth. 6. 14. 15. Ha meg bocsátandgyátok az embereknek az ő bűneiket, meg fogja bocsátani tinéktek is a' ti mennyei Atyátok a' ti bűnieteket. Ha pedig ti meg nem bocsátandgyátok az embereknek az ő bűneiket, a' ti mennyei Atyátok is nem fogja meg-bocsátani, tinéktek a' ti vétkeiteket.

75. *Mellyik a' hatodik kérdés?*

Es ne vigy minket a' kísértetben, de szabadíts meg minket a' gonosztul; *az az*: Mivel az ördög, é világ, és a' minden testünk minket szüntelenül ostromolnak: te minket a' te lelkednek erejével erőssíts meg, hogy ebben a' lelki tuskodásban meg ne győzettefsünk, hanem végre tellyes diadalmat vegyünk.

Psal. 143. 10. A' te jó lelked vezérellyen engemet egyenes földön. *Matth. 26. 45.* Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetben ne esletek. A' lélek kész ugyan, de a' test erőtelén.

79. *Mimódon rekeszted-bé a' te imádságodat?*

Mert tiéd az ország, a' hatalom és a' ditsőség, mind örökkön örökké; *az az*: Mind ezeket

hæc à te petimus, quia nobis & vis, & potes
largiri. Atque hæc quidem ideò petimus, ut
ex iis ad nomen tuum omnis gloria redeat.

1. *Chron.* 28. 6. 11. 12. Tua est, ô Jehova, magnitu-
do, & potentia, & gloria, & æternitas, ac ma-
jestas, imò omnia in cœlo & in terrâ. Tuum est,
Jehova, regnum, ut qui te extollis supra omnia
in caput. Nam divitię ac gloria à facie tuâ sunt,
& tu dominium habes in omnia, & in manu tuâ
vis & potentia magnificandi & confirmandi
rem quamlibet.

77. *Quid sibi vult particula,*
Amen?

Rem certam ac ratam esse.

2. *Cor.* 1. 20. Quotquot sunt promissiones Dei, in
ipso (Christo) sunt Etiam, & in ipso sunt Amen.

FORMULÆ PRE- CUM.

Formula generales.

Auxilium meum sit a Domino, qui fecit
cœlum & terram, *Psal.* 121. 1.

Auxilium nostrum in nomine Jehovæ, qui
fecit cœlos & terram, *Psal.* 124. 8.

In no.

ezeket te rőled kérjük, mert minékünk mind
meg-adhatod, s' mind meg-akarod adni. Es
ezeket azért kérjük, hogy ezekből minden di-
tsősség a' te nevedre térjen.

1. *Chron.* 29. 11. 12. Tiéd, ô Jehova, a' nagyság, a'
hataló, a' ditsősség, az örökké valóság, és a' Fel-
ség, sőt tiéd mindenek, valamik a' menyben és
a' földön vannak; tiéd ô Jehova, az ország, ugy
mint ki fel-magasztalod magadat, hogy légy
minden fejedelmeknek felette. Mert a' gazdag-
ság és a' ditsősség mind a' te ortzád előtt van-
nak, és te uralkodol mindeneken: a' te kezed-
ben vagyon mindenek fel-magasztaltatására,
és meg-erősttetésére való erő és hatalom.

77. *Mit akar ez igétske, Amen?*

Hogy a' dolog bizonyos, és erős legyen.
2. *Cor.* 1. 20. Az Istennek valamennyi igéreti van-
nak, ő benne (a' Christusban) Ugyanok és A-
menek.

KÖNYÖRGÉSEKNEK FORMAI.

Közönseges könyörgésnek formái.

AZ én fejedelmem légyen az Úrtól, a' ki te-
remtette az eget és a' földet, *Psal.* 111. 1.

A' mi fejedelmünk légyen e' Jehovának ne-
vében, ki teremtette az eget, és a' földet,
Psal. 124. 8.

D

Atyá-

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti
Matth. 28. 19.

Gratia Domini Jesu Christi, & charitas
Dei, & communicatio Spiritus sancti, sit
cum omnibus vobis, Amen. *2. Corinth. 13.*
v. 13.

Regi æterno incorruptibili, invisibili, soli
sapienti Deo, honor sit, & gloria, in secula se-
culorum. *1. Tim. 1. 17.*

Precatio matutina.

Omnipotens, misericors Deus, agimus ti-
bi gratias, quòd nos per hanc noctem ad-
eò clementer custodieris, & in hunc usque
diem nobis vitam produxeris. Rogamus, ut no-
ctiam hoc die protegas, & nobis gratiam lar-
giaris, quòd eum totum ad tuam unius glo-
riam, & aliorum utilitatem referamus. Effi-
ce præterea clementissime Pater, ut pri-
mum semper quæramus regnum tuum, & ju-
stitiam tuam, nihil dubitantes, quin sic agen-
tibus cætera omnia sis adjecturus. Libera
nos

Atyának, Fiúnak, és szent Léleknek nevé-
ben, *Matth. 28. 19.*

Az Ur Jesus Christusnak kegyelme, és az
Istennek szerelme, és a' sz. Léleknek közölteté-
se, légyen mindnyájunkal, Amen. *2. Cor. 13. 13.*

A' romolhatatlan, láthatatlan, örökké való
Királynak, az egyedül való bölts Istennek, lé-
gyen tisztetség és ditsőség mind örökkön ö-
rökké, Amen. *1. Tim. 1. 17.*

Reggeli Könyörgés.

Mindenható irgalmas Isten, halálat adunk
mi tenéked, hogy minket ez éjel illy ke-
gyelmesen meg-öriztél, és hogy a' mi életün-
ket mind e' mái napiglan nyújtottád. Ké-
rünk tégedet, hogy oltalmazz meg minket
e' mái napon-is, és adgyad a' te kegyelme-
det, hogy ezt a' napot-is egészen csak egye-
dül a' te ditsőségedre, és egyebeknek halz-
nokra rendellyük. Tselekedgyed annak-fe-
lette, kegyelmes Atyánk, hogy először-is
mindenkor a' te országodat és a' te igazsá-
godat keressük, semmit nem kételkedvén-
benne, hogy így tselekedvén a' többit-is
mind hozzájok nem adnád. Szabadíts-

nos ab omni metu & periculis, quibus in hoc mundo omnibus momentis expositi sumus. Consolare & confirma, quotquot animo vel corpore sunt afflicti. *Pater noster, &c.*

Precatio vespertina.

Domine Deus, coelestis Pater, agimus tibi gratias, quod nos per hanc diem ad te clementer custodieris, nosque assidue tot beneficiis cumules. Largire etiam, ut somno moderate utentes, non ignavia, sed necessitate consulamus. Interea autem, dum somnum capimus, nos ab omni periculo tuere: & quemadmodum nunc nox omnia tenebris involvit, sic tu omnia nostra peccata sepeli. Largire etiam quietem & consolationem omnibus, qui cum morbis aut aliis calamitatibus consistant. *Pater noster, &c.*

Precatio ante concionem.

Domine Jesu, quia haec est voluntas Dei, ut studiosè divinos cœtus frequentem, verbum ipsius diligenter audiam, utar sacramentis, & precibus publicis meas, queque
adjun-

meg minket minden félelemtől és veszedelmektől, mellyeknek e' világon minden szempillantásokban célul ki tétettünk. Vigasztald és erőssítsd meg valakik vagy lélekben vagy testben nyomorgattnak. *Mi Atyánk, &c.*

Estvéli Könyörgés.

VR Isten, mi mennyei Atyánk, hálákat adunk néked, hogy minket e' máinapon illy kegyelmesen meg-öriztél, és minket szüntelen, ennyi sok jó teteményiddel megtetész. Engedgyed azt is, hogy az álommal mértéketesen élvén, azzal nema' restelkedésre, hanem a' szükségre éllünk. Az idő alatt peniglen mig mi aluszunk, minket minden veszedelemtől oltalmazz meg, és miképpen hogy mostan az éj mindeneket az ő setétségével elborít, ugy te minden mi bűneinket temesd el. Adgy nyugodalmat, és vigasztalást is mindeneknek, a' kik betegségekkel és egyéb nyomoruságokkal tusakodnak. *Mi Atyánk, &c.*

Prédikáció előtt való könyörgés.

VRám Jesus, mivel ez az Istennek akarattya, hogy a' szent gyülekezeteket szorgalmatosan gyakorollyam, az ő igéjét serényé halgassam, a' Sacramentomokkal élljek, és a' közönséges kö-
nyör-

adjungam, fac ut experiar veritatem promissionis tuae: Ubi sunt duo vel tres coacti in nomine meo, illic sum in medio eorum. Aperior meum, ut semen verbi divini cadat in terram bonam, ibique edat fructum centuplum, & mihi sit odor vitae ad vitam. Pater noster, &c.

Precatio post concionem.

Domine Jesu, ago tibi gratias, quod verbo tuo latificasti cor meum. Da, ut fiam effector dulcissimi hujus sermonis, nec auditor solum; vacemq; in omni vitâ à pravis actionibus, atque ita sempiternum Sabbatum in hac vitâ exordiar. Pater noster, &c.

Benedictio Mensæ.

Oculi omnium in te sperant, Domine, & tu das escam eis in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione. Psal. 145. v. 15. 16.

Domine Deus Pater cœlestis, benedic nobis, & his donis, quæ de tuâ largitate sumemus, per Filium tuum, Dominum nostrum, Jesum Christum, Amen. Pater noster, &c.

Gratiarum actio post Mensam.

Agim⁹ tibi gratias, Domine Deus Pater cœlestis, pro his tuis donis, quæ de tuâ largitate
jam.

nyörgésekhez az enyimet-is adgyam; adgyad, hogy ama' te igiretednek igazságát meg-tapasztallyam: *Valahol ketten vagy hárman öszve gyűltenek az én nevemben, ott vagyok ő közöttök.* Nyisd meg az én szívemet, hogy az Isten igéjének magva essek az jó földbe, és ott teremjen száz annyi gyümölcsöt, és legyen énnékem életnek illatya az életre. *Mi Atyánk, &c.*

Prædicationi után való Könyörgés.

Vram Jesus, hálaikat adok tenéked, hogy a' te igéddel meg-örvendeztetted az én szívemet. Adgyad, hogy legyek ennek az édesléges igének meg-tselektetője s' nem csak halgatója, és üres legyek egész életemben minden gonosz tselekedetektől, és így az örökké való Szombatot ez életben kezdgyem-el. *Mi Atyánk, &c.*

Asztal Aldás.

Mindeneknek szemei te reád néznek, Ur Isten, és te adisz azoknak eledelt alkalmas időben; meg-nyitod a' te kezdet, és bé-töltesz minden élő állatot a' te áldásoddal. *Psal. 145. & 15. 16.*
VR Isten, mi mennyei Sz. Atyánk, álg'meg minket és e' te ajándékidat, mellyeket a' te bölcses jó voltodból hozzánk vezünk a' te Fiadnak, a' mi Urunk Jesus Christusnak általa. *Mi Atyánk, &c.*

Etel után való Hálaadás

Halákat adunk mi tenéked, Ur Isten mi mennyei szent Atyánk, ezekért az te ajándékidért, mellyeket a' te bölcses ajándékozásodból

D. A

immát.

*jam sumsimus, per Dominum nostrum Jesum
Christum, Amen. Pater noster, &c.*

Precatio ante studia.

Quoniam, ô Pater luminis, sine tuo lumine
& numine nihil est boni in homine, illu-
mina, quaeso, mentem meam radiis & fulgore
vera sapientia, benedic studiis & laboribus
meis. Corroborâ & fulci ingenium, memoriam,
& judicium meum. Largire intelligentiam bo-
narum literarum rectumq; illarum usum. Ir-
riga mentem meam rore cognitionis tue. Da,
ut studia pietatis rectèriteque colam, ad no-
minis tui gloriam, & aliorum adificationem.
Pater noster, &c.

Gratiarum actio post studiâ.

Ago tibi gratias clementissime Deus, quod
nebulas mentis mea discussseris. Rogo te
supplex; ut pro singulari tuâ misericordiâ sic
mea studia gubernes, ut semper ante oculos ha-
beam illud: *Timor Domini initium sapientiâ.*
Pater noster, &c.

Precatio coetus Scholastici.

Agimus tibi gratias, Domine Deus, Pater
caelestis, quod fidelibus præceptoribus nos
tradi-

immár el-vettünk, a' mi Urunk Jesus Christus-
nak általa, Amen. *Mi Atyánk, &c.*

Tanulás előtt való Könyörgés.

Mivel-hogy, ô világosságnak Atya, a' te vilá-
gosítád és Isteni hatalmad nélkül semmi jó-
nints az emberekben, világosíts-meg kérlek, az én
elmém a' te igaz böltselégednek sugáival és fé-
nyességével. Ald-meg az én tanulásomat és mun-
káimat. Erősítsd és élcsírd az én elmémet, elmé-
kedésemet és ítéletemet. Engedgy jó értelmet a'
Deáki tudományokban, és azokkal igazán való-
élést. Öntözd-meg az én elmémet a' te isméréted-
nek harmattáival. Adgyad, hogy az Isteni féle-
lemre tanító tudományokat igazán gyakorol-
lyam, a' te nevednek dicsőségére és egyebeknek
éppületekre. *Mi Atyánk, &c.*

Tanulás után való Könyörgés.

Halákat adok tenéked; Kegyelmes Isten, hogy
az én elmémnek homályos ködeit el-ozla-
tád. Kérlek tégedet alázatosan, hogy a' te kivált-
képpen való irgalmasságodért az én tanulásomat
ugy igazgassád, hogy mindenkor szemem előtt
forgassám ama' mondást; Az Istennek félelme a'
böltselégnek kezdete. *Mi Atyánk, &c.*

*Az Scholákban tanulóknak Kö-
nyörgések.*

Halákat adunk mi tenéked, Ur Isten, mi men-
nyei Atyánk, hogy minket hűséges tanítókra
bizzál,

tradidisti, qui optimis literis nos imbuunt.
 Largire nobis gratiam tuam, ut ea, qua nobis
 à præceptoribus proponuntur, cupide discam⁹,
 fideliter retineamus, promptè & cum iudicio
 reddamus. Da etiam, ut cuicumque studio no-
 stros animos applicam⁹, illud nobis semper pro-
 positum sit, ut te solum agnoscamus & colamus.
 Et quia humilibus dare soles gratiam tuam,
 eradica ex animis nostris omnem superbiam,
 ut iis, quorum nos disciplina tradidisti, dociles,
 & obedientes nos prabeamus, itaq; tua solius
 gloria, atque aliorum utilitati servire possi-
 mus. Pater noster, &c.

Gratiarum actio cœtus Scholastici.

Agimus tibi gratias, clementissime Deus,
 pro singulari istâ gratiâ, quod cœtus docen-
 tium & discipulorum in scholis, tanquam semi-
 nariis Ecclesie & Reipubl. conservas: adeoq;
 nos, in iis versantes, ad discendum aptos & i-
 doneos reddis. Rogamus te, ut hanc gratiam
 velis nobis esse propriam, illudq; in nobis effi-
 cias, ut ea discamus in terris, quorum scientia
 perseverat in cœlis. Pater noster, &c.

✠(*)✠

biztál, a' kik minket a' Deáki tudományokra és a'
 jó erkölcsökre tanítanak. Adgyad minékünk a' te
 kegyelmedet, hogy azokat, a' mellyek minékünk a'
 mi tanítóinktól előnkben olvaftatnak, nag' kíván-
 sággal tanuljuk, hűségesen meg-tartsuk, készen
 és jó itélettel elő-is mondjuk. Engedd ezt-is,
 hogy elméinket valami dolognak tanulására fog-
 juk, mindenkor ez legyen a' mi fel-töft célünk,
 hogy egyedül téged ismérjünk és tiszteljük. Es
 mivel az alázatosoknak szokad adni a' te kegyel-
 medet, gyomlálly-ki a' mi elméinkből minden ke-
 vélységet, hogy azokhoz, a' kiknek fenytékjek
 alá minket adtál meg taníthatóknak és engedel-
 meseknek mutassuk magunkat, annak-okáért e-
 gyedül tsak a' te ditsősségedre és egyebeknek
 hasznokra szolgálhasunk. *Mi Atyánk, &c.*

Az Scholákban tanuló Deáki sereg-
 nek hála adása.

Halákat adunk mi tenéked, kegyelmes Iste-
 nünk, ezért a' te kiváltképpen való kegyel-
 meségedért, hogy a' tanítóknak és tanulóknak se-
 regeket a' Scholákban, ugy-mint az Ecclesiának
 és a' külső közönséges társaságnak veteményes
 kertiben, meg-tartod, és a' ki minket, a' kik azok-
 ban forgunk, a' tanulásra alkalmatosokká térsz.
 Kérünk téged, hogy ezt a' te kegyelmedet tegyed
 minékünk tulajdonunká, és azokat tanuljuk itt
 e' földön, a' mellyeknek tudása meg-marad az e-
 gekben, Amen. *Mi Atyánk, &c.*

✠(*)✠

AKADEMI
KÖNYV-
TÁRA

1
CATECHESIS RELIGIO-
NIS CHRISTIANAE.
CATECHISMUS ...

LÖCSE, 1651, BREVER.
SZK I. 847. 83p.

Lh: MTAK - RM I. 8° 260.

FINIS
VEGETE